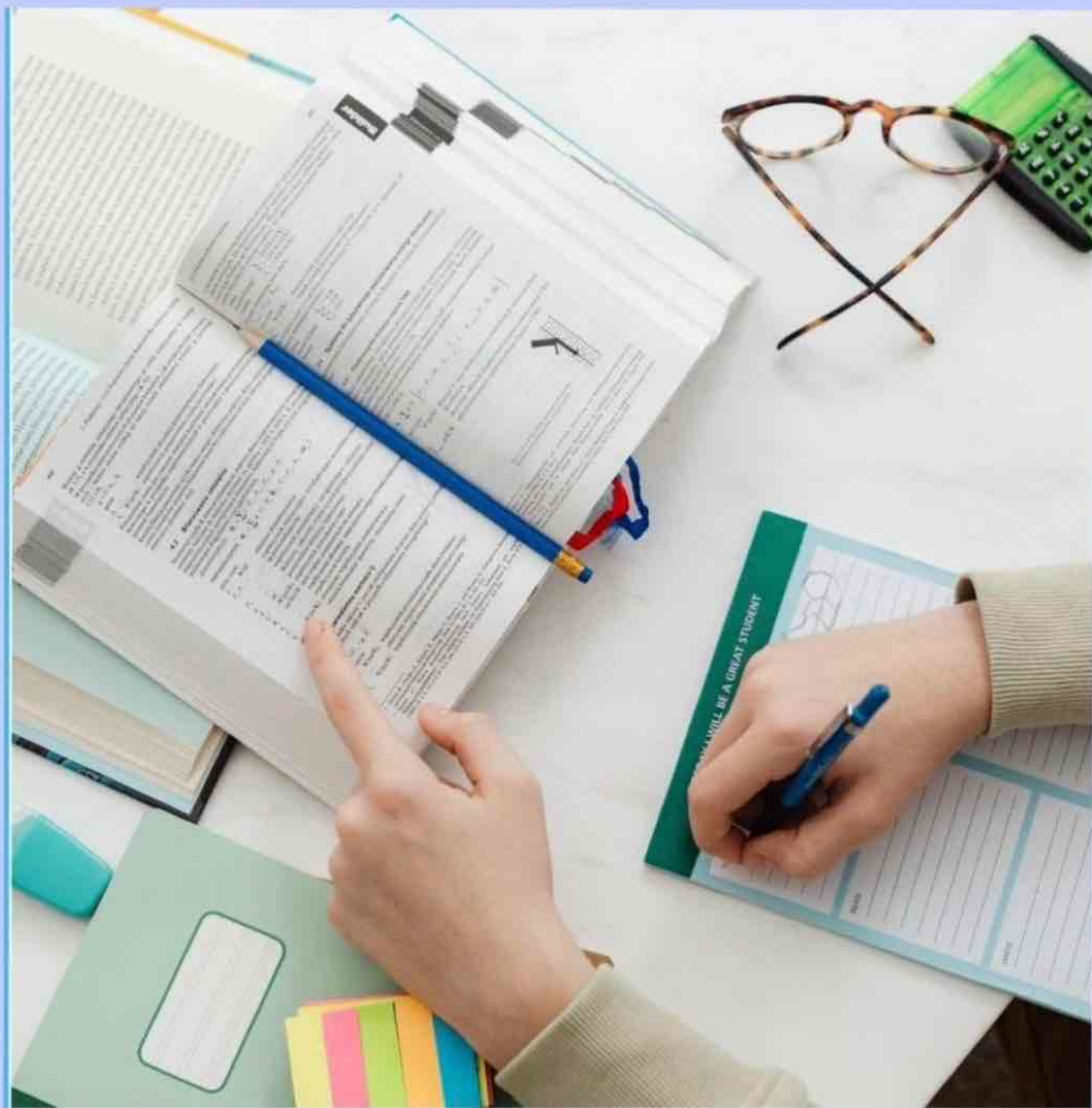

ЭЛЕКТРОНДЫ ЖУРНАЛ

BILIM AINASY

ҚАРАША - НОЯБРЬ 2025

БІРТҰТАС ТӘРБИЕ:
АДАЛ АЗАМАТ,
КӘСІБИ МАМАН

BILIMAINASY.KZ

«Білім айнасы» 2025 ж.

**«Білім айнасы» газетінің қосымшасы қараша 2025 ж. №11-(71-1318-журнал)
Приложение к газете «Білім айнасы» ноябрь 2025 г. №11-(71-1318-журнал)**

Қазақстан Республикасы ұстаздарының ашық сабақтар, баяндама, сценарийлер жиынтығы.

Разработки уроков, занятий и внеклассных мероприятий, сценариев, докладов учителей РК.

Қазақстан Республикасының Мәдениет және Ақпарат министрлігі Ақпарат және Мұрағат комитетінде №14080-Г, 30.12.2013 жылы тіркелген.

Поставлен на учет в Министерстве Культуры и Информации Республики Казахстан, и в Комитете информации и Архивов за №14080-Г от 30.12.2013 г.

Аты: «Білім айнасы» республикалық ғылыми-танымдық газеті.

Название: Республиканская научно-познавательная газета "Білім айнасы".

Тілі: қазақша, орысша.

Язык: казахский, русский.

Негізгі тақырыптық бағыты: білім саласына арналған танымдық газет.

Основное тематическое направление: научно-познавательная газета для образовательной сферы.

Таралу аумағы: Қазақстан Республикасы

Территория распространения: Республика Казахстан

Редакция авторлардың пікірімен келісе бермейді. Сөздік, басқа да мәселелер бойынша авторлар өздері жауапты.

Мнение авторов и редакции может не совпадать. Ответственность за опубликованный материал несет сам автор.

Астана, 2025 жыл

Мазмұны:
Содержание:

1. Бұлдырықова Т.А. – Ұлттық құндылықтарды насихаттай отырып, оқылым дағдысын дамыту.....	3
2. Урдабаева И.К. – Тәрбиеші болу – бір бақыт.....	6
3. Сатыбалдиева А.А. – Рухани құндылықтар арқылы жеке тұлғаны қалыптастыру.....	8
4. Қарақозина М.Ә. – Балалардың ерте дамуы.....	11
5. Жантаева Н.М. – Балалардың танымдық қабілетін дамытудағы ойын тәжірибесінің маңызы.....	13
6. Абилкасымова А.А. – Мектепке дейінгі балалардың шығармашылық қабілетін дамытуда көркем өнердің рөлі.....	16
7. Алпысбаева Г.Т. – Балалардың танымдық қабілетін дамытудағы ойын тәжірибесінің маңызы.....	18
8. Бергенова Г.Н. – Мультфильмнің ағылшын тілін оқытудағы пайдасы мен тиімділігі.....	21
9. Габитова У.Г. – Биология сабағында функционалдық сауаттылықты қалыптастырудағы интерактивті әдістер мен құралдар.....	22
10. Жолдаспаева А.С. - Ертегі терапиясы – мектепалды жасындағы балалардың сөйлеуін дамыту құралы.....	25
11. Умаров У.С. - Дәстүрлі және заманауи технологияларды бейнелеу өнері сабақтарында қолдану.....	27
12. Нурбаева С.Ш. - Ұлт тағдырына із қалдырған тұлғалар: авторлық бағдарламаның тарихи және тәрбиелік мәні.....	30
13. Уахитов А.Т. - Ұлттық спорттың рухани тәрбиедегі орны: көкпар үлгісінде.....	32
14. Наурызалиева Г.Ж. - Екі өрнектің қосындысының және айырымының квадратының формулалары.....	34
15. Джапахова Ж.А. - ЖИ және математика.....	38

Абилкасымова Адеми Аралбековна,
Ақтөбе облысы Ақтөбе қаласы
МКҚК № 45 "Алтын бала" бөбекжай-балабақшасы
тәрбиеші педагог

Мектепке дейінгі балалардың шығармашылық қабілетін дамытуда көркем өнердің рөлі

Бала – табиғаттың ғажайып жаратылысы, ал оның бойындағы шығармашылық әлеует – туғаннан бастап ішкі дүниесінде ұшқын болып жанатын құбылыс. Сол ұшқынды сөндірмей, керісінше маздату – әрбір тәрбиешінің басты парызы. Мектепке дейінгі шақ – адамның жан дүниесі ең тез дамытын, қабылдағыш әрі қиялы шексіз кезең. Мектепке дейінгі жастағы баланың психикалық дамуының ең қарқынды кезеңі – үш пен алты жас аралығы. Осы уақытта бала өзіндік ойлау, есте сақтау, елестету, зейін қою сияқты танымдық процестерді белсенді дамытады. Сондықтан көркем өнер арқылы баланың шығармашылық қабілетін дамыту – бүгінгі педагогиканың өзекті бағыттарының бірі. Белгілі педагог В.А.Сухомлинский: «Баланың жүрегіне жол табудың ең сенімді жолы – оны шығармашылыққа жетелеу» деген болатын. Шығармашылық әрекет – баланың өзіндік «менін» танытатын, дүниені бейнелі түрде түсінуге, өз ойын еркін жеткізуге үйрететін ерекше процесс.

Көркем өнер – шығармашылық дамудың негізі. Көркем өнер (сурет салу, мүсіндеу, музыка, би, сахна өнері) баланың эстетикалық сезімін қалыптастырып, қоршаған ортаға деген эмоционалды көзқарасын дамытады. Өнер арқылы бала сұлулықты көреді, сезінеді, өз қиялын бейнеге айналдырады. К.Д. Ушинскийдің айтуынша, «Балаға бір нәрсені үйрету үшін оны өз қолымен жасап көруге мүмкіндік беру керек». Міне, көркем іс-әрекет осы ұстанымды жүзеге асырады: бала бейнені тек көруші емес, оны жасаушы, яғни белсенді тұлға. Шығармашылық қабілет тумадан берілетін қасиет емес, ол жүйелі түрде ұйымдастырылған оқу-тәрбие үдерісі арқылы дамиды. Сол себепті мектепке дейінгі ұйымдарда тәрбиешілер мен педагогтар балалардың жас ерекшеліктеріне сай түрлі көркемдік іс-әрекеттер ұйымдастырып отырады. Мысалы, сурет салу кезінде бала тек бейнелеу дағдысын үйреніп қана қоймай, түстердің үйлесімін сезінеді, кеңістікті бағдарлайды, ойлаған бейнесін нақты жеткізуге ұмтылады. Мектепке дейінгі ұйымдардағы көркем шығармашылық сабақтары – баланың ойлау, елестету, есте сақтау, сөйлеу қабілеттерін дамытуға бағытталған ерекше орта. Бейнелеу өнерімен айналысқанда бала түстер үйлесімін сезініп, кеңістікті бағдарлауды үйренеді; мүсіндеу барысында пішін, көлем, құрылым ұғымдарын меңгереді; музыка тыңдау арқылы әуендік есту қабілеті дамып, ырғақ сезімі қалыптасады.

Педагогтың жетекші рөлі. Баланың шығармашылық дамуы – педагогтың ұйымдастырушылық шеберлігіне тікелей байланысты. А.С. Макаренконың сөзімен айтқанда, «Тәрбиеші әр ісінде шығармашылық танытпаса, баладан шабыт күтудің мәні жоқ». Тәрбиеші баланың бойындағы қабілетті байқап, оны ынталандыруы тиіс. Әр кішкентай жетістікке қуану, оны мадақтау – баланың ішкі сенімін арттырып, өз күшіне деген сенімділігін нығайтады. Сабақ кезінде тәрбиеші тек үйретуші ғана емес, бағыт беруші және шабыттандырушы тұлға болуы керек. Мысалы, сурет сабағында балаға тек тапсырма беріп қоймай, сол тапсырманың мағынасын сезіндіру қажет: «Бүгін біз күздің иісін саламыз», «Қардың үнін естіп көрейік» сияқты поэтикалық тәсілдер баланың қиялын оятады.

Шығармашылыққа жетелейтін технологиялар. Қазіргі заманда мектепке дейінгі білім беру процесінде жаңа педагогикалық технологияларды қолдану шығармашылық дамудың тиімді жолы болып отыр. Жобалық әдіс, ойын технологиясы, арт-терапия,

мнемотехника сияқты тәсілдер баланың қиялын шектемей, еркіндік береді. Мысалы, арт-терапия элементтері балалардың эмоцияларын бейнелеу арқылы шығаруына көмектеседі. Бұл тәсіл арқылы бала өз ішкі сезімін сурет, музыка немесе қимыл арқылы білдіреді, сөйтіп психологиялық жеңілдік алады. Ал жобалық әдіс – балаларды зерттеушілікке, талдауға, салыстыруға үйретеді. В.А. Сухомлинскийдің педагогикалық мұрасында: «Шығармашылық – баланың рухани өмірінің тірегі. Егер бала бір нәрсені өз ойымен жасаса, сол сәтте ол адам болып қалыптасып келеді» – деген тұжырым бар. Осы тұрғыда шығармашылыққа бағытталған әр сабақ – тұлғаның қалыптасуына қосылған үлкен үлес.

Ұлттық өнер мен эстетикалық тәрбие. Көркем өнердің маңызды бөлігі – ұлттық мұра. Қазақ халқының қолөнері, ою-өрнек, музыкасы мен би мәдениеті балаларды рухани тұрғыда байытады. Балалар ұлттық өнермен танысу арқылы туған жерге сүйіспеншілікті, салт-дәстүрге құрметті үйренеді. Ұлттық өнер элементтерін пайдалану – баланың туған жеріне деген сүйіспеншілігін арттырып, рухани байлығын кеңейтеді. Қазіргі заман талабына сай тәрбиеші тек дәстүрлі әдістермен шектелмей, жаңа педагогикалық технологияларды тиімді қолдануы қажет. «Өнер – ұлттың жаны» деп бекер айтылмаған. Мысалы, сабақтарда қазақтың ою-өрнектерін бояу арқылы безендіру, домбыраның әуенін тыңдап сурет салу, ұлттық би элементтерін үйрену – барлығы да баланың эстетикалық қабылдауын арттырып, мәдени танымын кеңейтеді. Әр кезеңде ойын элементтері кеңінен қолданылса, сабақтың тиімділігі артады. Мысалы, «Сықырлы қылқалам», «Бояулар сөйлейді», «Көңілді мүсіншілер» сияқты ойын түрлері балалардың қиялын ұштап, еркін жұмыс жасауына жағдай жасайды. Көркем өнер – баланың рухани әлемін қалыптастыратын қуатты құрал. Ол баланың ойлауын дамытады, тіл байлығын арттырады, мінез-құлқын тәрбиелейді. Шығармашылық қабілеті дамыған бала өмірге сеніммен қарайды, өзін еркін сезінеді, қиындыққа төтеп бере алады. Тәжірибеден мысал: Мектепке дейінгі ұйымдағы тәжірибелік жұмыс барысында балалардың шығармашылық қабілеттерін дамыту мақсатында «Түстер әлеміне саяхат» тақырыбында ұйымдастырылған көркем іс-әрекет өткізілді.

Сабақтың мақсаты – балалардың түстерді ажырату, үйлестіру дағдыларын жетілдіру, қиялын дамыту және көркем ойлауын қалыптастыру болды. Сабақтың кіріспе бөлімінде «Бояулар сөйлейді» ойыны ұйымдастырылып, балалар өздеріне ұнаған түстерді таңдап, сол түске сәйкес көңіл-күйін сипаттады. Бұл кезең балалардың эмоционалды қабылдауын және тілдік белсенділігін арттырды. Негізгі бөлімде «Менің көңіл-күйімнің суреті» тақырыбында еркін сурет салу тапсырылды. Балалар өз ойларын түстер үйлесімі арқылы бейнелеп, ішкі сезімдерін көркем түрде жеткізді. Қорытынды кезеңде балалардың жұмыстары талданып, олардың еңбектеріне жылы пікірлер айтылды. Балалар өзара еңбектерін құрметтеуді үйреніп, өз күшіне деген сенімділіктері артты.

Нәтижесі: Бұл іс-әрекет барысында балалардың эстетикалық талғамы, қиялы мен эмоционалды мәдениеті дамыды. Көркем өнер арқылы бала өз ойларын еркін жеткізіп, өмірге деген сенім мен шығармашылық шабытқа ие болды. Қорытынды: Көркем өнер – баланың рухани әлемін қалыптастыратын қуатты құрал. Ол баланың ойлауын дамытып, тіл байлығын арттырады, мінез-құлқын тәрбиелейді. Шығармашылық қабілеті дамыған бала өмірге сеніммен қарап, өз мүмкіндігін еркін пайдалана алады. А.С.Макаренко айтқандай, «Балаға берілетін ең үлкен сый – өмірге деген шабыт». Ал сол шабыттың қайнар көзі – өнер мен шығармашылықта. Демек, мектепке дейінгі ұйымдарда көркем өнер арқылы бала бойындағы табиғи дарынын дамыту – ел болашағына жасалған ең асыл инвестиция.

БІЛІМ **АЙНАСЫ**

СЕРТИФИКАТ

Абилкасымова Адеми Аралбековнаға

**Республикалық ғылыми-танымдық "БІЛІМ АЙНАСЫ"
журналында материалын жариялап іс-тәжірибесімен
бөліскені үшін берілді**

@BILIMAINASY

"Білім айнасы" редакциясының

Бас редакторы

Қ.Қатшабаев

Астана қ. 2025 жыл

Тіркелді № 23261